

Älgbetesskador i tallungskog

Ödmorden ÄFO 2014

RESULTATBLAD 35
2014

Inom förvaltningen av älg och skog eftersträvas en älgstam som inte orsakar betesskador på tallungskog som överstiger de mål som formulerats för ett förvaltningsområde. På uppdrag av länsstyrelsen i Gävleborgs län har Svensk Naturförvaltning AB inventerat älgbetesskador i tallungskog i Ödmordens älgförvaltningsområde (ÄFO). Andelen tall med färska älgbetesskador uppmättes till 8,2%.

METODIK

Inventeringen utfördes enligt Skogsstyrelsens instruktion för inventering av älgbetesskador (ÄBIN). Metodiken bygger på att inventering sker i provytor i ungskogar (avdelningar) som ligger i ett slumpmässigt urval av rutor om en kvadratkilometer. Initialt sker ett urval av avdelningar från Skogsstyrelsens register över faktiska avverkningar och dessa inventeras om de uppfyller följande kriterier:

- En genomsnittlig höjd för avdelningens produktionsstammar mellan 1 och 4 m.
- En andel av produktionsstammarna (ej undertryckta stammar) på minst 10% tall.
- En avdelningsareal på minst 0,5 ha.

I provytorna registreras alla stammar över halva medelmaxhöjden. Medelmaxhöjden är genomsnittshöjden på de två högsta barrträden i provytan. Varje registrerad tallstam undersöks med avseende på skador. Betesskador klassas som färska eller gamla där färsk skada definieras som skada vilken skett efter föregående års tillväxtsång.

På varje provyta mättes höjden på högsta stam av rönn, asp, sälg och ek (RASE). Detta i syfte till att få underlag för att avgöra i vilken omfattning dessa trädslag är trädbildande, eller har så kallad god konkurrensstatus. Stammar av RASE som är lika höga eller högre än barrstammarna förväntas ha möjlighet att bli ett träd i den framtida skogen.

STAMTÄTHET OCH TRÄDSLAGSFÖRDELNING

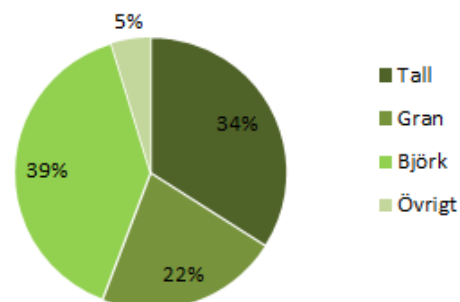
- Inventeringen är utförd i "tallungskog" dvs ungskog med minst 10% tall. Detta innebär att urvalet inte representerar alla ungskogar i ÄFO:t. Relativt all ungskog dvs inklusive avdelningar med enbart gran och/eller löv blir andelen tall överskattad.
- Av totalt ca 2700 stammar per ha av produktionsträd över halva medelmaxhöjden var 34% tall och 22% gran (figur 2). Sett enbart till barrstammar utgjordes ungefär 3 av 5 av tall.

Figur 1. Karta över Ödmordens ÄFO. Området är 208 400 ha.

Tabell 1. Stamantal per ha för tallungskog i Ödmordens ÄFO.

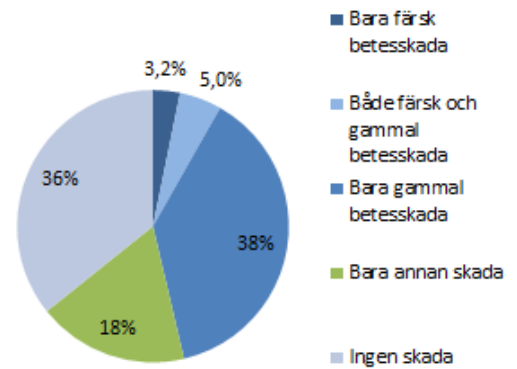
Tall	Gran	Björk	Övrigt	Totalt
914	585	1062	127	2689

Figur 2. Tallungskogarnas trädslagsfördelning i Ödmordens ÄFO

ÄLGBETESSKADOR

- Inventerad ungskog hade en medelhöjd på 2,1 meter.
- Stammar kan ha betesskador av olika åldrar, ibland är en stam betad för första gången, ibland vid flera tillfällen tidigare år men inte senaste vintern och ibland betad både senaste vintern och vid tidigare tillfällen.
- Andelen stammar av tall med färsk skador (dvs. oavsett om stammen var skadad eller oskadad sedan tidigare) låg i genomsnitt på 8,2% (summan av de två första kolumnerna i tabell 2; summan av de båda sektorerna närmast efter ”klockan 12” i figur 3).
- Andelen stammar med bara fräska betesskador, dvs tidigare oskadade stammar som skadats under vintern, var i genomsnitt 3,2% (tabell 2, figur 3).
- Andelen stammar med betesskador oavsett skadans ålder var 46% (summan av de tre första kolumnerna i tabell 2; summan av de tre sektorerna närmast efter ”klockan 12” i figur 3).
- Utöver stammar med älgbetesskador uppvisade 18% någon typ av annan skada (skador orsakat av annat än älgbetete eller som inte med säkerhet kunnat bestämmas som älgbetesskador; tabell 2, figur 3).
- Av 914 tallar, som var genomsnittlig stamtäthet per ha, var 491 fria från älgbetesskada och 327 helt fria från stamskador (tabell 2).

Figur 3. Fördelning över stamskador på tall. Observera att fräska skador är uppdelade på tidigare oskadade stammar (Bara fräsch skada) och tidigare skadade stammar (Både fräsch och gammal skada).

Tabell 2. Skattat antal tallstammar per ha med och utan skador. Värderna inom parentes anger procent av alla tallstammar. Värderna inom streckad linje anger fräska betesskador oavsett stammens tidigare tillstånd.

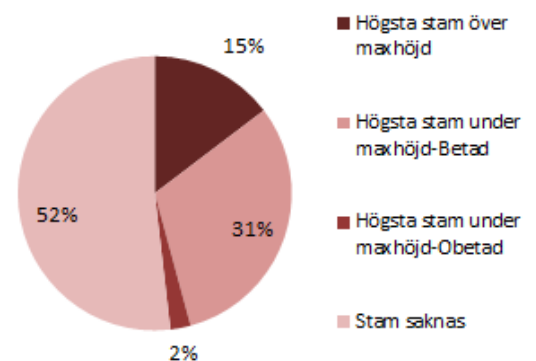
Bara fräsch betesskada	Både fräsch och gammal betesskada	Bara gammal betesskada	Bara annan skada	Ingen skada
29 (3,2%)	46 (5%)	348 (38%)	164 (18%)	327 (36%)

Färsk skador

RASE

- I Ödmordens ÄFO förekommer RASE i 48% av provytorna. Andelen ytor med en stam över medelmaxhöjden var i genomsnitt 15%. Om högsta stam vara lägre än medelmaxhöjd var den oftast betad (figur 4).
- Tätheten av RASE-stammar över halva medelmaxhöjden skattades till 276 per ha.
- Hur dessa siffror skall tolkas och relateras till önskad andel RASE i äldre bestånd återstår att utreda.

Figur 4. Fördelning över provytor med olika status på RASE (samlingsnamn för ronn, asp, sälg och ek) i Ödmordens ÄFO. Observera att RASE saknades i en majoritet av provytorna.